

B.A. 5th Semester (Honours) Examination, 2020 (CBCS)

Subject : Sanskrit

Paper : CC XI

Time : 3 hours

Full Marks : 60

The figures in the right hand margin indicate full marks.

Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. অধোনির্দিষ্টেষু প্রশ্নেষু যথেষ্টং ষট্ প্রশ্নাঃ সমাধেয়াঃ। তত্র যৎ কিঞ্চন দ্বিতয়ং সুরগিরা উপস্থাপ্যতাম্।
(নীচের প্রশ্নগুলির মধ্যে যে কোন ছয়টি প্রশ্নের উত্তর দাও। তার মধ্যে দুটির উত্তর সংস্কৃতে লেখ।)

5×6=30

- a. তং ত্বা গীর্ভির্গির্বিণসং
দ্রবিণস্যুং দ্রবিণোদঃ
স্পর্ষের্ম স্পর্ষর্বঃ।।—ইতি মন্ত্রস্য কোষ্ঠকে বৈদিকশব্দং প্রদায় বঙ্গভাষয়া অনুবাদ ইষ্যতে।
(বঙ্কনীর মধ্যে বৈদিক শব্দ দেখিয়ে উক্ত মন্ত্রের বাংলায় অনুবাদ কর।)
- b. যঃ পৃথিবীং ব্যর্থমানামৃদংহদ্
যঃ পর্বতান্ প্রকুপিতা অরন্নাৎ।
যো অস্তুরিষ্কং বিমমে বরীয়ো
যো দ্যামস্ত্ভ্জাৎ স জনাস ইন্দ্রঃ।।—কোষ্ঠকে বৈদিকং শব্দং প্রদায় মন্ত্রোহয়ং বঙ্গভাষয়া অনুদ্যতাম্।
(বঙ্কনীর মধ্যে বৈদিক শব্দ দেখিয়ে উক্ত মন্ত্রের বাংলায় অনুবাদ কর।)
- c. উপরিলিখিতয়োঃ (a)-(b)-স্থিতয়োঃ মন্ত্রয়োঃ কস্যচিদেকস্য স্বরঃ পদপাঠঃ প্রদর্শ্যতাম্।
(উপরে (a)-(b) প্রশ্নে লেখা মন্ত্রদুটির যে কোন একটিকে স্বরচিহ্নের পরিবর্তনসহ পদপাঠে লেখ।)
- d. অহমেব স্বয়মিদং বদামি
জুষ্ঠং দেবেভিরুত মানুষেভিঃ।
যং কাময়ে তংতমুগ্রং কৃণোমি
তং ব্রহ্মাণং তমৃষিং তং সুমেধাম্।।—ইতি ঋক্ ঋষিচ্ছন্দোদেবতানির্দেশপূর্বকং সায়ণভাষ্যোক্তদিশা
সুরগিরা ব্যাখ্যেয়া। (আলোচ্য মন্ত্রটি ঋষি, ছন্দঃ ও দেবতা-নির্দেশপূর্বক সংস্কৃত ভাষায় সায়ণানুসারী
ব্যাখ্যা কর।)
- e. 'তেন ত্যক্তেন ভুঞ্জীথাঃ-' ইতি মন্ত্রাংশঃ ভাষ্যোক্তদিশা সুরগিরা ব্যাখ্যেয়াঃ।
(আলোচ্য মন্ত্রাংশটি সংস্কৃত ভাষায় ভাষ্যানুসারী ব্যাখ্যা কর।)

- f. याज्ञानुवाक्योरन्यतरः संसवशेचति पारिभाषिकशब्दद्वयं सुरगिरा व्याख्येयम्।
(याज्ञा अथवा अनुवाक्या एवं संसव—एइ दुटि पारिभाषिक शब्द संस्कृते व्याख्या कर।)
- g. पदपाठे अवग्रहस्य प्रयोगान् सोदाहरणं पर्यालोचयत।
(पदपाठे अवग्रहस्य प्रयोगसमूह उदाहरणसह पर्यालोचना कर।)
- h. देवीसूक्तस्य महिमा भवदधीतवेदभागमाधारीकृत्य वर्णनीयः। (देवीसूक्तस्य महिमा पाठ्यानुसारी व्याख्या कर।)
2. अधोनिर्दिष्टेषु प्रश्नेषु यथाकामं प्रश्नत्रयम् समाधेयम्। (नीचेर प्रश्नकुलिर मध्ये ये कोन तिनटिर उक्तर दाओ।)
10×3=30
- a. असमापिकाक्रियायाः वैदिकप्रयोगविषये निबन्धो विरचनीयः।
(वैदिक असमापिका क्रियायाः प्रयोग अवलम्बने एकटि निबन्ध लेख।)
- b. ऋशोपनिषदि आम्नातं विद्याविद्यायोः तात्पर्यं यथायथं पर्यालोच्यताम्।
(ऋशोपनिषदे वर्णित विद्या एवं अविद्यायाः तात्पर्य पर्यालोचना कर।)
- c. ऋशोपनिषदमुपजीव्य मुमूर्षुसाधकस्य अन्तिमा प्रार्थना विचार्यताम्।
(ऋशोपनिषदे वर्णित मुमूर्षु व्यक्तिस्य शेष इच्छा की?)
- d. 'तदेजति तन्नैजति तद्दूरे तद्वस्तुके' इत्यादिमन्त्रस्य गुटार्थः निरूपणीयः।
(उक्त मन्त्रस्य प्रकृत तात्पर्य विश्लेषण कर।)
- e. अम्कसूक्तस्य ऋषिर्नाम किम्? अप्मिन् सूक्ते कितवस्य दुर्दशा मन्त्रोद्धरणपूर्वकं वर्णनीया।
(अम्कसूक्तस्य ऋषिस्य नाम लेख। एइ सूक्ते सोदाहरण कितवस्य दुर्दशा वर्णना कर।)
-